Beleidsplan van de Stichting Vrienden van de begraafplaats Keern te Hoorn 2025-2030

Najaar 2025

STICHTING VRIENDEN VAN DE BEGRAAFPLAATS KEERN TE HOORN

Foto Joke Terra 2025

Inhoudsopgave

1. Beknopte geschiedenis van de begraafplaats 4
2. Huidige situatie 6
3. Stichting Vrienden van de begraafplaats Keern te Hoorn 8
4. Beschrijving van de graven en de geschiedenis....12
5. Financiën 13
6. Plannen 2026-2030 13

1. Beknopte geschiedenis van de begraafplaats

De Algemene begraafplaats Keern, is een voormalige algemene begraafplaats in de gemeente Hoorn.[1] De begraafplaats is officieel gevestigd aan de Dampten; voorheen bevond de ingang zich aan de zijde van het Keern. Op de begraafplaats bevinden zich vier graven die deel uitmaken van de Commonwealth War Graves Commission in Nederland. Hiervoor is een groen bordje op de toegangspoort aangebracht.

De begraafplaats is nog wel in gebruik, maar alleen nog voor bijzettingen in familiegraven. Sinds de opening van de begraafplaats aan de Berkhouterweg in 1968 worden er geen nieuwe graven meer uitgegeven. Het kapelletje, eigenlijk een bergplaats, is in 1992 tot gemeentelijk monument verklaard.

Per 17 september 2017 is het oudste deel van de begraafplaats aangewezen als gemeentelijk monument, waarbij het kapelletje is opgenomen en daarmee als zelfstandig gemeentelijk monument is komen te vervallen.

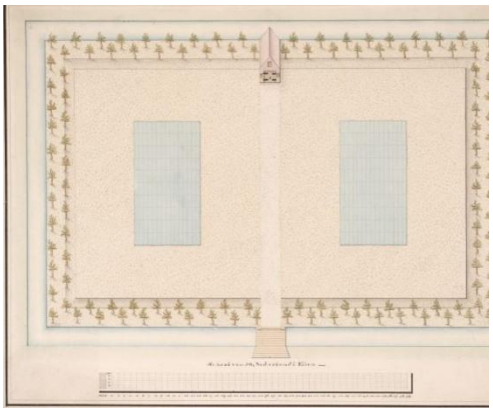
Oprichting

Begraven in en rondom kerken, zelfs in het stadscentrum, was tot ver in de 18e eeuw de gewoonste zaak van de wereld. Wegens onhygiënische omstandigheden en de verspreiding van ziekten werd dit in 1810 door de Franse bezetter verboden en zijn er begraafplaatsen in het buitengebied aangelegd, op gepaste afstand van de bewoonde wereld. In 1828 werd door de gemeente een stuk grasland aan het Keern aangekocht voor de algemene begraafplaats. Het was de eerste van Hoorn. De begraafplaats is aangelegd nadat in 1829 het begraven in kerken officieel verboden was. Sinds 1 mei 1830 is deze officieel in gebruik genomen.

De begraafplaats lag buiten de stadswallen en voldeed aan het vereiste dat deze minimaal 35 meter buiten de bebouwde kom moest liggen. De oorspronkelijke ingang was gelegen aan het Keern. In 1960 is deze naar het Dampten verplaatst.

De begraafplaats heeft een oorspronkelijke hoofdopzet met een lengteas met middenpad. Aan weerszijden hiervan zijn vakken gemaakt. Aan het einde is een bergplaats neergezet.

[1] Website wikipedia 2019 en Bureau Erfgoed beschrijving monument

Situatie 1850 (WFM)

Deze bergplaats is in 1849 verplaatst en deels vervangen; de gevel is toen in gothische stijl uitgevoerd. Het huidige gebouwtje in vakwerkbouw kwam in 1904 tot stand en was eveneens in gebruik als bergplaats en ook als lijkenhuis. Het ontwerp is van gemeentearchitect Van Reijendam. Het is ontworpen in de chaletstijl. Het pand is onderheid met vurenhouten palen waarop gemetselde spaarbogen. De muren zijn van buiten bepleisterd en van binnen uitgevoerd in schoon metselwerk. In 1995 werd de bergplaats, ook wel aangeduid als kapelletje, gerestaureerd. Van het originele gebouw is een deel gerestaureerd en een deel is vervangen door nieuw. Van de houten balken is ongeveer de helft vervangen. Vrijwel alle leien op het torentje hebben losgelaten en zijn opnieuw vastgezet. In de toren van het berghok werd ook een luidklok gehangen. In 2002 was het gebouwtje opnieuw in verval geraakt[2]. Momenteel is groot onderhoud dringend noodzakelijk.

Verval

De staat van onderhoud van de begraafplaats is in de loop van de jaren meer dan eens onderwerp van discussie geweest. In 1918 zijn er herhaaldelijk klachten over inrichting van de begraafplaats; de Raad stelt een budget beschikbaar. Maar ook in 1924 is de

[2] Zie ook Hoogeveen L., Gebouwtje begraafplaats gerestaureerd. Kwartaalblad Ver. Oud Hoorn 1995-2

staat van de begraafplaats niet in orde gezien de klachten. Na de oprichting van de nieuwe begraafplaats aan de Berkhouterweg in 1968 heeft het onderhoud maar in beperkte mate plaats gevonden.

In 2007 verkeerden verschillende graven in deplorabele toestand en het onderhoud van de gehele begraafplaats liet ook zeer te wensen over.

Er is van diverse kanten op deze situatie gewezen. Zo is daar de brief van Albert de Graaf en voorzitter Vereniging Oud Hoorn Ton van Weel van 15 januari 2007. Kort daarna verscheen in de krant de foto van Albert de Graaf bij het ingestorte graf van Carbasius. Deze heeft geleid tot actie van John Lamers en Herman Kaptein; de laatste heeft dankzij de mogelijkheden van zijn bedrijf het graf hersteld.

In februari 2008 is het verzoek van John Lamers en van Vereniging Oud Hoorn aan de gemeente Hoorn gedaan het onderhoud te verbeteren en de begraafplaats op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Bovendien is gevraagd bepaalde grafmonumenten, overigens niet alleen op deze begraafplaats, te beschermen en een monumentenstatus te geven. En ook andere burgers hebben op de verwaarlozing gewezen onder meer Fred Droste.

Het geheel heeft geleid tot de oprichting van de werkgroep begraafplaatsen bij Vereniging Oud Hoorn. Het verzoek tot bescherming en verbetering van het onderhoud is met enige regelmaat herhaald.

Op 16 oktober 2015 heeft een rondgang over de begraafplaats met twee wethouders (van beheer begraafplaatsen en van erfgoed) plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot het opstellen van de redengevende beschrijving in mei 2017 en de aanwijzing tot gemeentelijk monument van het oudste deel in september 2017.

2. Huidige situatie

De officiële naam is Algemene begraafplaats Het Keern en het adres: Keern 27 1624 NC Hoorn soms ook gesproken over Dampten 27. De oppervlakte is plm. 8.400 m².

Graven

Het aantal graven is 1.788 (Inmiddels zijn 11 monumenten verwijderd door ruiming e.d.). En het aantal personen dat er begraven ligt bedraagt ruim 4000.
In 2010 heeft de werkgroep Begraafplaatsen van Vereniging Oud Hoorn een inventarisatie gemaakt van de graven in het gedeelte A.
Tussen 1830 en 1871 zijn ook rooms-katholieken op deze begraafplaats begraven. In 1871 is aan de Drieboomlaan de door Adrianus Bleijs ontworpen rooms-katholieke begraafplaats in gebruik genomen.

In de periode van 1953 tot 1969 zijn er links van het baarhuisje in totaal 113 kinderen begraven. Vaak wisten de ouders, broers en zussen niet eens dat het overleden kind

daar begraven lag. De meeste graven waren ook anoniem. In 2013 werden de kindergraven en de eveneens daar gelegen knekelput geruimd en geplaatst in verband met de voorgenomen tunnel. Deze is echter (nog) niet gerealiseerd.

Groen

Rond de begraafplaats staan bomen en struiken. Aan de buitenzijde aan de kant van het Keern staan bomen, dicht bij de muur. Er is onderzocht of deze bomen de muur aantasten of ondermijnen. Dat blijkt niet het geval te zijn. De muur zelf behoeft wel verbetering.

Bij de ingang aan het Dampten staan struiken en opschot. Op de begraafplaats zelf zijn er hagen en delen met gras bedekt.

Toegang

Oorspronkelijk was de toegang tot de begraafplaats aan de kant van het Keern via een toegangspoort en de brug over de sloot die langs het Keern liep.
Bij de veranderingen van de wegstructuur van Keern en Dampten is in 1960 de toegang verplaatst naar de zijde van het Dampten en de sloot gedempt. Naast de nieuwe ingang zijn twee gebouwtjes geplaatst voor de ontvangst en het opbergen van spullen. In de jaren negentig zijn deze afgebroken nadat deze een tijd door een kunstenares in gebruik zijn geweest. Deze vorm van bewaking/toezicht van de begraafplaats bleek niet te worden toegestaan.

Plannen van de gemeente Hoorn in 2018

In 2018 heeft de gemeente haar beleidsplan voor de begraafplaats gepubliceerd[3]. Met de aanwijzing tot gemeentelijk monument in 2017 heeft de gemeente duidelijk te kennen gegeven de betekenis van de begraafplaats voor Hoorn en de geschiedenis van de stad te erkennen.
De gemeente zet vooral in op behoud van het beeld van de begraafplaats.
Om dit mogelijk te maken heeft het college besloten om in de stimuleringsregeling voor onderhoud aan monumenten vanaf 2018, gedurende vijf jaar, een bedrag van € 5000,-- te reserveren ten behoeve van funerair erfgoed.

Omdat de begraafplaats de oorspronkelijke functie niet meer heeft, wil de gemeente ervoor zorgen dat deze een nieuwe betekenis krijgt. De begraafplaats kan heel goed dienstdoen als groene ruimte bij het stedelijke knooppunt van het Keern. Het kan een stilteplek worden waar mensen een wandeling kunnen maken of in de toekomst even op een bankje kunnen zitten. Om dat te bereiken moet de begraafplaats goed onderhouden en aantrekkelijk worden. Aan de toegankelijkheid voor minder mobielen is

[3] Beleidsplan 2018-2022 gemeente Hoorn afdeling Erfgoed.

door het verwijderen dan wel verminderen van het grind en het vergroenen van paden een positieve bijdrage geleverd.

Bij de aanwijzing van de begraafplaats als monument was deze in onderkomen staat. Er is een inventarisatie gedaan waarbij de staat van de graven en het groen in beeld gebracht.

Werkzaamheid	Wanneer
Herstel graven	2019-2022
Hekwerk plaatsen in muur aan het Keern	2020
Herstel muur Keern	2020
Verlichting	2020
Herinrichting voorterrein	2020-2021
Maken groenstrook en beplanten	2020-2021

Planning gemeente Hoorn

Er zijn plannen om het groen regelmatig te onderhouden, deels opnieuw in te richten. Het voorterrein is heringericht aansluitend bij de parkachtige sfeer. Ook het middenpad is verbeterd en deels vernieuwd. Graven worden terughoudend gerestaureerd en verbeterd.
De meest ingrijpende verandering is om de begraafplaats visueel toegankelijker te maken het plan ontwikkeld om de opening in de muur te vergroten. Er is een historisch hek geplaatst ter plekke waar de oorspronkelijke ingang was. Dit hek zal echter niet geopend kunnen worden. Dat hek is in september 2021 door de burgemeester plechtig gesloten.

3. Stichting Vrienden van de begraafplaats Keern te Hoorn

Op 24 juli 2019 is de oprichtingsakte gepasseerd bij notaris M. Moeskops te Hoorn.

Artikel 1: Naam en zetel:
1. De Stichting draagt de naam: Stichting Vrienden van de begraafplaats Keern te Hoorn.
2. Zij heeft haar zetel in de gemeente Hoorn

Artikel 2: De Stichting heeft ten doel:
1. Behoud historische begraafplaats en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.
2. Aandacht vragen voor het gemeentelijk monument bij gemeentebestuur en publiek alsmede het stimuleren van de belangstelling

3. Bijdragen aan het aanzien en de beleving van de begraafplaats als een plaats van rust en bezinning
4. Het (doen) verrichten van onderzoek naar de geschiedenis en het bevorderen van de kennis over de begraafplaats en diegenen die daar begraven zijn

Artikel 3: Vermogen:
Het vermogen van de Stichting zal worden gevormd door:
1. Subsidies en donaties
2. Schenkingen, erfstellingen en legaten
3. Alle andere verkrijgingen en baten

Artikel 4: Bestuur:
1. De basis van het bestuur ligt bij drie organisaties te weten Stichting Kerkmeijer-de Regt Hoorn, Stichting Stadsherstel Hoorn en Stichting Monumenten Oud Hoorn.
2. Het bestuur bestaat uit ten minste drie personen die door de drie organisaties worden aangewezen. Per organisatie kunnen maximaal twee personen worden voorgedragen.
De stichting beoogt zowel de belangstelling voor de begraafplaats als het genereren van financiën te bevorderen door zich te richten op het opbouwen van een groep van Vrienden van de begraafplaats.

Organisatie

Per februari 2025 is het bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter Herman Kaptein
Secretaris Rita Lodde-Tolenaar, namens Ver. Oud Hoorn
Penningmeester Gijsbert van den Hoogen
Lid Tom Versluys

De stichting is aangemeld bij de Kamer van Koophandel en UBO en heeft een rekening bij de Rabo-bank.

De ANBI-status culturele organisatie is op 1 januari 2020 verkregen.

De gegevens van de stichting staan vermeld op de website van Oud Hoorn. Zie https://www.oudhoorn.nl/vriendenKeern/

Afspraken met de participerende organisaties

Met de steun van de drie organisaties is een stevige basis in de wereld van monumenten en erfgoed gevonden. Zij dragen bij aan de doelstelling van de Stichting Vrienden begraafplaats Keern door hun betrokkenheid, door het inschakelen van hun contacten en ook in financiële zin.

Met Vereniging Oud Hoorn (VOH) is afgesproken dat gebruik kan worden gemaakt van de website van deze vereniging, van de nieuwsbrief en het ledenbestand van de vereniging.

Contacten met gemeente

Er is geregeld overleg met medewerkers van Team Erfgoed van de gemeente Hoorn. Zij regelen de afspraken met andere afdelingen van de gemeente over onderhoud van het groen en de graven en verbeteringen op de begraafplaats.

Met hen is onder meer het plan van de poort en het verbeteren van de toegankelijkheid en de verdere activiteiten van de stichting besproken. De aanwijzing tot gemeentelijk monument van het andere deel van de begraafplaats (deel van 1958-1960) is wenselijk omdat de begraafplaats als een geheel gezien en behandeld zou moeten worden.

Een goed contact met de verantwoordelijke wethouders en met de burgemeester resulteert in een actieve betrokkenheid bij onthullingen en evenementen.

Andere organisaties

Wanneer de stichting activiteiten plant, is samenwerking met plaatselijke dan wel regionale of landelijke organisaties een goede optie. Jaarlijks wordt deelgenomen aan Open Monumenten Dag.

In samenwerking met het Comité 40-45 worden op 4 mei de slachtoffers en de verzetsstrijders die op de begraafplaats liggen, herdacht. Met andere begraafplaatsen onder meer in Hoorn wordt regelmatig contact gehouden.

Met het Vrijwilligerspunt Westfriesland is contact over de werving van vrijwilligers. Geregeld melden zich nieuwe vrijwilligers voor een kort project dan wel voor een langdurige relatie.

Op de Westfriese Beursvloer worden bedrijven en maatschappelijke organisaties met elkaar in contact gebracht en dat heeft al heel wat mooie geschenken en ondersteuning opgeleverd.

Met Teekengenootschap Debutade is een goede band opgebouwd. Deelnemers hebben op de begraafplaats getekend en deze zijn tentoongesteld. In 2026 zullen zij weer langskomen.

In het najaar van 2025 is bij Oud Hoorn een tentoonstelling over de begraafplaats gehouden. Daarvoor zijn naast de panelen met het verhaal diverse voorwerpen geleend met name van museum Jan Lont van Wieringen.

De stichting is aangesloten bij de landelijke organisatie Terebinth.

Vrienden van de begraafplaats

Inmiddels is een aardig bestand van vrienden opgebouwd die de doelstelling van de stichting onderschrijven, hun steun daaraan willen geven en dat met een geregelde financiële bijdrage onderstrepen. Uitbreiding van dit bestand is zeer gewenst. Waar mogelijk wordt dit onder de aandacht gebracht. De wervingsactie is geen eenmalige activiteit, maar vindt doorlopend plaats.

De werving richt zich op vrienden, belangstellenden, die jaarlijks tenminste een minimumbijdrage geven. En op mensen, families die op een bijzondere manier betrokken zijn bij de begraafplaats.

Folder

Er is een folder gemaakt die in het kort de doelstelling en de plannen van de stichting beschrijft. Voor een meer uitgebreid verhaal wordt verwezen naar de website van Oud Hoorn.

Vrienden en betrokken organisaties ontvangen via een nieuwsbrief viermaal per jaar informatie over de ontwikkelingen op de begraafplaats. Voor geïnteresseerden wordt de mogelijkheid van een lezing, een schoonmaakdag en een wandeling op de begraafplaats geboden. Bovendien worden zij uitgenodigd om onderzoek te doen naar de geschiedenis van de begraafplaats te doen en daarover te publiceren.

Voor het in stand houden en uitbreiden van de groep vrienden is het van belang dat het contact met de vrienden regelmatig plaatsvindt. Daartoe is niet alleen informatie naar hen van belang maar ook de nadrukkelijke mogelijkheid om met het bestuur in contact te komen. De bereikbaarheid voor vragen, suggesties en andere zaken wordt geboden via het mailadres van de stichting; daarnaast is het secretariaat schriftelijk en ook de telefonisch bereikbaar.

Publiciteit

Kanalen die de mogelijkheid bieden (potentiële) vrienden te kunnen informeren over de stichting zullen worden benut. Er dient sprake te zijn van een tweerichtingsverkeer: vrienden en belangstellenden zullen de stichting gemakkelijk kunnen bereiken.

Pers

De gebruikelijke dag- en weekbladen zijn een goed kanaal om een grote groep mensen te informeren. Ook de regionale en landelijke radio- en tv-kanalen worden ingeschakeld. Daartoe is een van de bestuursleden gevraagd om de contacten met de pers tot zijn/haar specifieke taak te rekenen.

Sociale media

Veel mensen krijgen hun informatie ook via sociale media als facebook, whatsapp, e.d. Het is wenselijk van deze media gebruik te maken mede om reden dat deze de mogelijkheid van tweerichtingsverkeer bieden. De vorm waarin dat gaat gebeuren en de specifieke kanalen is nog niet uitgewerkt.

Website en nieuwsbrief

Vereniging Oud Hoorn geeft de mogelijkheid om op (potentiële) geïnteresseerden gerichte informatie aan te bieden. De website van deze vereniging heeft een apart deel voor de stichting ingeruimd. Ook kan van de nieuwsbrief van Oud Hoorn gebruik gemaakt worden om de leden te benaderen.

Bereikbaarheid
Zoals hiervoor reeds aangestipt is het belangrijk dat de stichting op een gemakkelijke manier voor eenieder bereikbaar is voor vragen, suggesties en aanbiedingen van hulp. Er is een mailadres, een postadres en ook een nummer voor telefonisch contact.

Gebruik van andere kanalen

De mogelijkheden die de gemeente biedt via bijvoorbeeld bureau Erfgoed kunnen worden benut. Ook het Westfries Archief (WFA) als verwante instelling kan ingeschakeld worden bij de werving van vrienden en het informeren van belangstellenden. Voor lezingen bieden zowel het Westfries Archief als Vereniging Oud Hoorn mogelijkheden. Ook wandelingen in samenwerking met VOH kunnen in de publiciteit van betekenis zijn om de bekendheid van de begraafplaats te vergroten.

Bijzondere gebeurtenissen worden aangegrepen om het doel en de activiteiten van de stichting onder de aandacht te brengen. Open monumentendag is in dit verband al genoemd. De onthulling c.q. de sluiting van de nieuwe poort, van de mozaïekbank, de monumentenprijs van Oud Hoorn, het graf van de Taartmoord heeft de nodige aandacht gekregen in de pers en tv-optredens.

4. Beschrijving van de graven en de geschiedenis

Vanuit het bestuur wordt gewerkt aan de beschrijving van de graven en van de geschiedenis van de begraafplaats. Op basis van de gemeentelijke administratie is een overzicht geactualiseerd en bijgewerkt. Nog niet alle gegevens heeft de gemeente beschikbaar gesteld. Daartoe vindt nog overleg plaats tussen de gemeente en het Westfries Archief. Veel gegevens zijn te vinden via een QR-code op de informatieborden op de begraafplaats en op de website. En ook zijn deze grotendeels opgenomen in het programma Kaartviewer van de gemeente. Met de groep Online-begraafplaatsen worden gegevens uitgewisseld en verbeteringen aangebracht. Ook van de inventarisatie

van Schiltmeijer wordt regelmatig gebruik gemaakt. Een groepje vrijwilligers werkt digitaal aan de beschrijving van de graven en deze worden op de website bij Begraven op het Keern gepubliceerd. Ook scholieren dragen hun steentje bij door een beschrijving als opdracht in het kader van de maatschappelijke stage te maken.

5. Financiën

Het vermogen van de Stichting wordt gevormd door:

1. Subsidies en donaties
2. Schenkingen, erfstellingen en legaten
3. Alle andere verkrijgingen en baten

Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld en in het daaropvolgende jaar een financieel jaarverslag gepubliceerd. De begroting en het jaarverslag worden op het voor de stichting specifieke deel van de website van Oud Hoorn geplaatst.

6. Plannen 2026-2030

Het belangrijkste dat de stichting te doen staat is het voortzetten en uitbreiden van de contacten met andere organisaties, het continueren van bestaande activiteiten en het organiseren van nieuwe activiteiten.

Het onderhoud vraagt permanent aandacht en op het terrein van geschiedschrijving is nog veel te doen. En daarvoor zijn nieuwe vrijwilligers zeer welkom.

De plannen van de gemeente voor de Poort van Hoorn en de nieuwe toegangsweg naar de binnenstad zijn al een paar jaar in voorbereiding. De stichting heeft zich van het begin betrokken getoond, deelgenomen aan informatieavonden, inloopbijeenkomsten, klankbordgroepen en reacties op de plannen ingezonden. Ook de projectteams die de plannen voorbereiden, zijn op de begraafplaats ontvangen. Niet alle ideeën over de veranderingen rond de begraafplaats kunnen op de instemming van de stichting rekenen.

De gemeenteraad heeft op 28 oktober 2025 de voorlopige ontwerpen goedgekeurd. Deze zullen de komend tijd worden uitgewerkt.

Het betekent dat de stichting voortdurend de ontwikkelingen in de gaten zal houden en het contact met de gemeente en met het projectteam geregeld zal plaatsvinden.

In mei staat een speciale dag gepland, een schoonmaakdag waarvoor groepen als Rotary en scholen worden uitgenodigd.

Bovendien zal gezang te horen zijn van een bijzonder koor uit Hoorn.

En als de actualiteit daartoe aanleiding geeft, zal de stichting zo mogelijk meedoen dan wel zelf iets organiseren.

November 2025